

Broadway päikesekiired Eesti lavalaudadel

“Päikesepoisid” on ameerika näitekirjaniku Neil Simoni komöödia, kus küpses keskeas endised lavapartnerid Willie Clark ja Al Lewis on sunnitud tänu Willie vennapojale Ben Silvermanile veelkord kokku tulema, et ühiselt ülimenukat sketši taasesitada. Estraaditähtede suhted pole kõige paremad ja nende koos lavale toomine on paras katsumus.

Vanemuises Robert Annuse lavale toodud ”Päikesepoisid” on hästi läbimõeldud ja lustakas vaatamine. Oma olemuselt on see lavastus nagu sibul, mille tuuma ja mõtteni jõudmiseks peab läbima erinevaid kihte, mis peidavad endas kunstniku- ja valguskunstniku loodud visuaalset kujundust, teravat huumorit, näitlejameisterlikkust ja Ameerika meelelahutustööstuse tausta.

Kuulda on esimest kutset saali. Istet võttes liigub pilk kõigepealt lavale, mis vaatamata lustakale kollaselaigulisele kavale on üsna tagasihoidlik ning mitte eriti särav. Kunstnik Liina Tepand on hästi tabanud newyorgilikku 70ndate miljööd. Lavale on ehitatud vanamoodne korter. Seinas on tumeroheline, kohati kulunud ning koorunud tapeet. Nurgas on köök, kus määrdunud valgel köögikapil on kraanikausis pesemata nõud. Nurga taga asetseb vanade raamatutega täidetud madal tumepruun riiul, mille kohal ripub Broadwayle omane tantsukepp ja poster “10 acts all star Vaudeville”, toa teises küljes on riidekapp, mille peal asetsevad kohvrid, mida ilmselt tuli varem tihedamini kapi otsast alla võtta. Toa keskel on diivan, pruuni nahaga kaetud tugitool ja vanaaegne televiisor. Hubast, kuid väsinud korterit rõhutab soojas toonis valgustus. Oma veidi rusutud olemusega ruum annab aimu seal elava Willie Clarki sisemisest kurvameelsusest. Tema elu on üksildane, igav ja endist hiilgust ning tähesära igatsev.

Teiseks liigub pilk publikusse. Võibolla tõukavad noori eemale lavastuse tutvustuses kasutatud sõnad “kaks küpses keskeas meesnäitlejat”, sest saalis istudes ei jää märkamata, et enamik publikust on samaealised Willie ja Al’iga. Samas võib asi olla ka selles, et keskeas publikule on näidend tuttav, sest nagu Vanemuise kodulehel öeldud, mängiti Eestis “Päikesepoisse” esimest korda juba 1981. aastal, kui peategelasi kehastasid legendaarsed näitlejad Jüri Järvet ning tema lavapartnerina vahelduvalt Eino Baskin ja Aarne Üksküla. Sama lugu Jüri Järveti lavastuses sai aastal 1992 näha ka telekraanilt, kui peaosades särasid taas Jüri Järvet ja Eino Baskin ning kaasa tegid teisedki tuntud Eesti näitlejad.

Kui etendus algab, löövad värvikad karakterid lava särama. Esimesest kuni viimase minutini on nutipõlvkonnale omane harjumus pidevalt kella ja sõnumeid kontrollida unustatud. Etendus on hoogne ja kordagi ei hakka igav, kuigi, nagu ka Sven Karja kavalehel kirjutab, on

ameerikalik estraad ja teised USA meelelahutusteatri žanrid eestlastele üsna tundmatud. Etenduse jooksul saab tihti naerda, kuid mitmed naljad tunduvad ka etteaimatavad ja klišeelikud ning jätavad külmaks. Näiteks jant uksega, mida kumbki vanemaelistest tegelastest esialgu lahti ei saa, kuid mis nooremas eas Beni käes kordagi probleeme ei tekita. Kõige rohkem naerutab näitlejate kehakeel ja hästi tabatud vanainimeselik olemus. Oma vaba ja enesekindla olekuga kehastab Hannes Kaljujärv meisterlikult vinguvat, iroonilist ja kõike teravaks naljaks pööravat Willie Clarki. Al Lewist kehastab Aivar Tommingas, kes naerutab üsna piinlikus stseenis, kus Ben temaga kahekesi elutoas istub, Al'iga kohtumist vältivat Willie't ootab ja midagi öelda ei oska. Oma aeglase reageerimisega ning tühja ja ennastunustava vanainimesele omase olekuga ei pea ta midagi ütleva, et saal pisarateni naeraks. Lisaks tahaks esile tõsta Marika Barabanštšikovat, kes kehastas usutavalt tüütut põetajat, kes südamerahuga oma patsiendi šokolaadi sööb, pidevalt naerab ja magaval inimesel ebaprofessionaalselt pulssi mõõdab. Tekib tunne, et päriselt sellise põetaja hoole alla sattuda ei tahaks, kuid kõrvalt on sellist karakterit lõbus vaadata.

Viimane stseen on liigutav ja seob etenduse tervikuks: Frank Sinatra laulu "New York, New York" taustal suruvad mehed valgusvihus kätt ning lepivad üksteisega ära, ees ootab ühine vanaduspõli vanadekodus. Võib öelda, et "omad koerad purevad, omad koerad lepivad". Lavastaja Robert Annus on öelnud ERR-ile antud intervjuus, et on vältinud kokkupuuteid eelnevate lavastuslahendustega, ning väljaandele Ramp, et on tahtnud teha kummardust algmaterjalile ega ole kaotanud kuulsat, kuid stereotüüpset artistketši. See on olnud õige otsus, kuna sketš on oluline ja läbiv teema kogu loos, mida peab etenduse terviklikkuse ja selguse huvides ka publik nägema. Kindlasti on lavastaja teinud head tööd näitlejate valikuga, kuna sarnaselt peategelastele on näitlejatel seljataga pikk ühine lavakarjäär, mis annab lavastusele usutavust. Värskest toovad ka kasutatud tehnilised vahendid, nagu muusika ja tele-eetri loomiseks kasutatud valgustus, projektsioon ja heli, ning viimaks eelnevalt kirjeldatud soe lõpustseen.

Etendus lõpeb, aga õhku jäävad küsimused "Mis saab edasi? Kuidas saavad Willie ja Al tulevikus läbi?". Saalist väljudes on muie endiselt näol, kuid etenduse sisule tagasi mõeldes oli see naer läbi pisarate. Sügavam plaan oli sõpradevaheline austus ja oskamatus teineteiseta pärast pikki koosveedetud aastaid elada. Nad tunnevad üksteist läbi ja lõhki, on teineteisega läbipõimunud ning pikalt üksteist igatsenud.

Noore teatrivaatajana julgen soovitada seda etendust ka teistele noortele. See on lugu sõprussuhtest, mis on aktuaalne ja aegumatu teema igale vanuserühmale. Kindlasti saab etenduse jooksul naerda ka siis, kui tegelaste vanusest tulenevad probleemid, näiteks

keskeakriis ja pödur kuulmine, kaugeks jäävad. Süveneda tasub ka lavakujundusse ja näitlejatöösse, mis on etenduse mõistmise võti.